

Luka Svetec †.

V petek, 21. januarja v jutro je v Litiji zatisnil oči v visoki starosti notar Luka Svetec, ki zasluži, da se ga tudi mi spomnimo z nekoliko besedami.

Rojen leta 1826 blizu Kamnika je v rani mladosti spoznaval razmere predmarčne dobe. Leta 1848. se je kot mlad mož vrgel na delo za boljšo bodočnost našega naroda. Ideje, katerih se je takrat navzel, so ga spremljale kasneje pri neumornem delu za slovenski narod. Dela za narod je bilo takrat veliko, malo pa vstrajnih delavcev. Med temi je bil Luka Svetec.

Deloval je na leposlovnem polju, kasneje je posvetil svoje moči političnemu delovanju, nazadnje pa narodnostnemu pri „Družbi sv. Cirila in Metoda.“ Vse njegovo delovanje je bilo posvečeno sreči svojega naroda. Strankarske strasti ni poznal, bil pa je vedno zagovornik napredka in boritelj za pravico. Nепrestano je klical svojemu narodu: „Ne delajmo za se, delajmo za narod! Ne ločitev, ampak združitev bodi naše geslo!“

Bil je glasnik pravice svojega naroda bodisi v deželnem zboru, bodisi v državnem zboru na Dunaju ali na naših shodih. Javno se je priznaval za zavednega Slovenca, kar je bilo v prvih desetletjih njegovega delovanja večkrat celo nevarno in pogubno. V tistih časih je bilo treba velikih duševnih sil, trdne volje, kdor je hotel vztrajati pri delu za narodno probujo. Svetec je bil tak jeklen značaj.

Politični naš program od l. 1848. je bil: zedinjena Slovenija. Zanj so delali naši narodni boritelji z vsemi silami na kulturnem, političnem in gospodarskem polju. Ovire, s katerimi so se imeli boriti, so bile velikanske. A kloniti niso smeli. Tudi Luka Svetec je imel široko odprte oči v bodočnost. Imel je trdno in globoko vero v zmago pravice, zato ni omahoval in obupal.

V grob so legali njegovi sobojevniki, ne da bi čakali uresničenja svojih želja. Luka Svetecu pa je bila usoda mila. Dočakal je naše narodne osvobojenje, naše narodno ujedinjenje.

Gospodarstvo.

Gnojenje vinogradov.

Ob trgatvi in pri drugih vinogradnih opravilih jemljemo v obliki grozdja, rožja in mladja zemlji tiste hranilne snovi, ki jih je trs srkal iz nje; ob času gnojenja pa ji zopet dajemo hranilne snovi v gnojilih nazaj. To jemanje in dajanje bi moralo biti v pravilnem razmerju. Kjerkoli se vedno več vzame, kakor da, tam ni v kratkem kaj več jemati in tam se tudi lahko opazuje leto za letom vedno večje popuščanje v rasti in rodovitnosti.

Vinograd rabi precej gnoja in le z zadostnim gnojenjem lahko povečamo in zboljšamo njegove pridelke.

Poglavitno gnojilo za vinsko trto je in ostane dober hlevski gnoj, kajti ž njim ne vračamo zemlji le hranilne snovi, ampak ž njim spravimo v zemljo tudi nebroj nevidno malih življenjskih bitij, takoimenovane bakterije, katere zelo ugodno vplivajo na svojstva zemlje bodisi v fizikalnem kakor tudi kemičnem oziru. S hlevskim gnojem pomnožimo zemlji tudi črno prst ali sprstenino, katera rahlja in greje težke zemlje in prepreči skorjo na njihovem površju; prerahle, suši podvržene zemlje pa veže, da laže obdržijo potrebno vlago. Kjer primanjkuje hlevskega gnoja, tam se da ta zemljo zboljšujoči učinek približno doseči z dobro pripravljenim mešanecem ali kompostom. Ta vrsta gnoja bi ne smela pri nobenem marljivem gospodarju manjkati. Vsi odpadki iz vinogradov, kleti, hišni in drugi gospodarski odpadki, kakor smeti, pepel, cestno blato, odpadki z vrta, grabljinje s

travnikov itd. se spravljajo na kup, pomešajo z dobro zemljo in večkrat zalivajo s stranišnim blatom in pa z gnojnico. Med letom je tak kup parkrat ali vsaj enkrat prekopat. Dobro predelan mešanec se lahko rabi z najboljšim uspehom za gnojenje vinogradov, pri saditvi trsja pa ima prednost pred gnojem.

Kot nekako nadomestilo hlevskega gnoja služi tudi zeleno gnojenje, ki obstoji v tem, da se med trte posejejo zračni dušik nabirajoče rastline stročnice, n. pr. rudeča detelja, graholka, lupina (znana med ljudstvom pod imenom kafe) in dr., katere je ob času njih cvetenja podkopati.

Tudi z jelševim vejnikom se zboljšuje zemlja v fizikalnem in deloma v kemičnem oziru. Pregloboko pa se ga ne sme zakapati zlasti v težki zemlji ne, ker se v globočini ne razkrajaja, ampak spleni in se ta splen lahko prenese na trsne korenine in s tem trto uniči.

Zeleno gnojenje in gnojenje z vejniki pa samo za se ne zadostuje. Taka gnojenja je treba spopolniti z umetnimi gnojili, katera pa so v sedanjem času zelo draga, včasih pa jih sploh ni dobiti. Zato pa je treba produkcijo hlevskega gnoja zvišati in njegovo kakovost zboljšati. Prvo se doseže z umnejšo oskrbo naših travnišč, ki omogočuje rejo večjega števila živine, drugo pa s pravilnim ravnanjem z gnojem na gnojišču.

Na oral vinograda se potrebuje na leto približno 100 q ali 10 voz po 10 q gnoja, to je prilično toliko, kolikor ga dobimo od ene odrasle živine. Za gnojenje se naj razdeli vinograd tako, da bode edeninisti del vsako tretje leto pognojen. Gnoj se kolikor mogoče enakomerno kakor na njivi raztrosi in 15 do 20 cm globoko podkoplje. Globokeje ga podkapat zlasti v težki zemlji ni umestno, ker bi se ne razkrojil, ampak samo strohnel; plitveje ga spravljati v zemljo se pa tudi ne priporoča, posebno pa v lahki zemlji, ker bi se preveč izsušil in vsled nezadostne vlage prepočasno razkrajal. Gnoji se v vinogradih pri prvi kopi, katero lahko izvršujemo v jeseni, ko je listje odpadlo ali pa spomladi ter tudi po zimi, če je n. pr. tako ugodno vreme, kakoršno je ravno v sedanjem času. Če je treba gnoj pred uporabo razvažati ali raznašati po vinogradu, tedaj je kupe pokriti 15 do 20 cm na debelo z zemljo, da ne izpuhti in se ne posuši. Zupanc.

Regulacija Pesnice.

Kakor znano, je Pesnica od izliva do Moškajnc že regulirana, deloma pred vojno, deloma med vojno. Zadnjih pet let se ni ničesar storilo. Zadnje velike poplave v deževnih letih so povzročile, da se je regulirana struga poškodovala in obrežje, ki je bilo umetno napravljeno, raztrgalo. Da se ne uniči že izvršena regulacija, je ptujski okrajni zastop v zvezi s ptujskim okrajnim glavarstvom zaprosil pri deželni vladi v Ljubljani, da se zavaruje obrežje regulirane struge in poškodbe nemudoma popravijo. Deželna vlada je po strokovnjakih pregledala vso regulacijo ter napravila proračun za popravila. Ta proračun znaša 125.000 K, od katerega krije državni prispevek 50%, to je polovico, okraj ormožki 23.5000 K, ptujski okraj pa 39 000 K, torej drugo polovico. Denar se mora založiti takoj, ker se že kmalu namerava pričeti z delom.

Nova regulacija pride v izvršitev, ko bo regulirana struga popravljena in zavarovana. Projektirana regulacija je določena za najnevarnejši del, to je od Moškajnc do Pacinja. Kdor je imel kdaj priliko, videti široke poplave Pesnice v tem delu, se je začudeno vprašal, zakaj se je z regulacijo tako dolgo odlašalo. Na kilometre širokosti je voda stala čez travnike in njive ter uničala pridelke. Ves promet je bil ustavljen, saj je bilo mogoče le s težkim tovorom prevoziti vodo, ki je stala do 1 metra nad okrajno cesto. Take poplave so se vršile v letu tri do štirikrat in še več.

Deželna vlada je uslišala vedne prošnje prebivalstva ter se odločila k temu, da se ta poplavam najbolj podvrženi del Pesniške doline zboljša in Pesnica regulira. Za ta sicer kratki kos Pesnice je proračunjenih 14 milijonov kron. Vsako leto bi se izvršilo nekaj regulacije, kakor bodo pač sredstva na razpolago. Pričeti se namerava že letos z delom. Država je obljubila prispevka 90 odstotkov, ptujski okraj pa mora kriti 10 odstotkov, torej od cele regulacije plača država 13 milijonov, okrajni zastop ptujski pa 1 milijon. V letu 1921|22 bode na razpolago 1 milijon kron.

Neizmerna zasluga za napovedano regulacije Pesnice gre vodji okrajnega glavarstva v Ptujju gosp. dr. O. Pirkmaierju, ki se je trudil in posredoval pri vladi, da je sprejela v svoj delokrog tudi navedeno regulacijo.

Okrajni zastop ptujski je v seji sosveta dne 13. januarja 1921 tudi priznal zasluge g. glavarja dr. Pirkmaierja ter mu izrekel javno za njegov trud in skrb v korist prebivalstva ptujskega okraja najtoplejšo zahvalo.

Vsi faktorji, ki so pripomogli k temu uspehu, posebno pa deželna vlada in generalna inšpekcija voda v Ljubljani, bodo deležni iskrene hvaležnosti prebivalstva ptujskega okraja, ki uvidi, da sme zaupati v svoje oblasti in vladi. S spoštovanjem in zaupanjem bode zrlo v državne krmilarje, ki mu na eni strani sicer nalagajo dolžnost plačevati davke, na drugi strani pa zopet skrbijo za to, da se nekaj stori v prid in blagor ljudstva.

Dopisi.

Ljudsko štetje. Prihodnji teden se vrši po vsej državi štetje prebivalstva in domače živadi po stanju o polnoči med 31. januarjem in 1. februarjem 1921. V Ptujju bodo popisovali učitelji in dijaki. Zadnje dni tega meseca bodo oddali popisne pole družinskim poglavarjem. Prve dni februarja bodo pobirali izpolnjene popisne pole. Kdor ne zna prav pisati, naj počaka in pove popisovalcu potrebne podatke. Neresnični in netočni podatki se strogo kaznujejo.

Ljudsko štetje in narodnost. Opozarja se, da v naših popisnih polah ni več občevalnega jezika, ki je v stari Avstriji dajal potuho nemškutarjem. Napovedati se mora materinski jezik. Če je torej kdo rojen kje v Halozah ali v Slov. Goricah, seveda ne more napovedati drugega materinskega jezika, kakor slovenski.

Ljudsko štetje in državljanstvo. Neumni in zlobni ljudje razširjajo govorico, da je sedanje ljudsko štetje nekaj plebiscit ali ljudsko glasovanje za našo državo ali za republiko Avstrijo. Na takšno glasovanje seveda ni misliti pri nas. (Pač pa se lahko pripeti, da po grozečem gospodarskem polomu v nemški Avstriji Jugoslavija zasede Štajersko do Lipnice in Koroško s Celovcem.) Resno svarimo, naj se nikdo ne da zapeljati po nezmiselnih govoricah o plebiscitu, da bi vpisal v popisno polo napačno državljanstvo. Povzročil bi si le neprijetna pota in strogo kazni.

Zahvala. Dijaško udruženje „Edinost“ v Ptujju se tem potom zahvaljuje vsem onim, ki se sodelovali in pripomogli k uprizoritvi „Tekme.“

Obdarovanje otrok beguncev ruskih kadet-skih korpusov se je vršilo na pravoslavni božič dne 7. januarja 1921 v Strnišču. Božičnici so prisostovali g. vodja okrajnega glavarstva Ptuj, dr. Otmar Pirkmaier, g. vladni komisar mesta Ptuj, dr. Matej Senčar, in drugi zastopniki ptujskih narodnih krogov, katerim so se otroci in voditelji korpusov ginljivo zahvaljevali za prirejeno božičnico. Tozadevna denarna zbirka v Ptujju je imela relativno slab gnoten uspeh, kljub temu so pa ptujske narodne dame s priznanim požrtvovalnostjo omogočile prireditve z darovanjem peciva. Uprava posestev štajerske hranilnice je darovala 10 kg orehov in 100 kg jabolk. Denarja se je nabralo 1261 K. Vsem